

v evropské politice (18. 3. – 24. 3. 2019)

Událost týdne:

20. března rozhodl soud OSN v nizozemském Haagu v rámci odvolacího řízení o vině bývalého vůdce bosenských Srbů Radovana Karadžiče v souvislosti se zločiny spáchanými během války v Bosně v letech 1992 až 1995. Soud uložil Karadžičovi doživotní trest vězení za genocidu, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Došlo tak ještě ke zvýšení trestu z roku 2016, který Karadžiče odsuzoval ke 40 letům vězení. Karadžič se po skončení války skrýval, v roce 2008 byl však dopaden v Srbsku a odeslán trestnímu tribunálu.

18. března došlo ke střeleckému útoku v tramvaji v nizozemském městě Utrecht. Útok si vyžádal nejméně tři mrtvé a pět zraněných. Policie následně zadržela 37letého Turka Gökmena Tanise, jehož z činu podezřívá. Podle vyšetřovatelů byl motivem činu nejspíše terorismus, nevylučují však ani další možnosti, zejména osobní vztahy. Tanis byl během téhož týdne obviněn z několikanásobné vraždy či zabití s teroristickým úmyslem.

19. března uvedla agentura ČTK s odvoláním na agenturu TASS, že předseda branného výboru dolní komory ruského parlamentu Vladimir Šamanov odmítl zprávy z předchozího dne o tom, že Rusko rozmístilo na anektovaném poloostrově Krym strategické bombardéry Tu-22M3 a raketové komplexy Iskander-M.

20. března oznámil předseda Evropské lidové strany (ELS) Joseph Daul, že ELS pozastavila členství vládní straně Fidesz, jíž vede maďarský premiér Viktor Orbán. Bylo tak rozhodnuto na základě společného návrhu vedení EPP a Fideszu. O postih Fideszu již dříve žádalo 13 stran frakce EPP kvůli porušování zásad právního státu v Maďarsku. Agentura DPA uvedla, že Orbán tento závěr přivítal jako dobrý krok, „protože zachoval jednotu“.

20. března prohlásila britská premiérka Theresa Mayová, že dosavadní neschopnost britských poslanců dohodnout se na podobě brexitu měla za následek, že Británie není schopná opustit EU ke stanovenému termínu - 29. březnu - s dohodou. Uvedla, že požádala EU o odklad odchodu Británie do 30. června. Avšak dodala, že není ochotná brexit odložit za toto datum a nepřeje si druhé referendum. O dva dny později však lídři 27 zemí EU nepodpořili žádost Mayové. Shodli se na dvou variantách, a to na odkladu do 22. května pod podmínkou, že britští poslanci schválí dohodu o podmínkách brexitu, nebo o odkladu do 12. dubna, což je považováno za mezní datum pro přijetí rozhodnutí o tom, jestli se britští občané zúčastní voleb do Evropského parlamentu.

21. března informovala agentura ČTK, že v nizozemských provinčních volbách, které se uskutečnily o den dříve, překvapivě vyhrála pravicově populistická a euroskeptická strana Fórum pro demokracii. Pozorovatelé dávají vítězství strany do souvislosti se střelbou v tramvaji v nizozemském Utrechtu, k níž došlo začátkem téhož týdne a jež si vyžádala minimálně tři oběti. Fórum by tak mělo v 75členné horní komoře parlamentu obsadit stejný počet křesel jako liberální Lidová strana pro svobodu a demokracii (VVD) premiéra Marka Rutta. K prosazování zákonů bude muset Rutte získat v horní komoře podporu u nekoaličních stran.

23. března demonstrovaly v centru Kyjeva přes dva tisíce přívrženců krajně pravicové strany Národní sbor. Podle listu Ukrajinska pravda demonstranti požadovali, aby před soudem stanuli spolupracovníci prezidenta Petra Porošenka a ředitelé státních zbrojovek, neboť je viní z údajného rozkrádání v obranném průmyslu. Národní sbor byl založen v říjnu 2016 příslušníky a veterány dobrovolnického pluku Azov, který na východě Ukrajiny bojuje proti separatistům.

Telegraficky

- Dne 21. března informovala agentura ČTK, že Rusko vyjádřilo nespokojenost s tím, že Polsko nepozvalo na připomínku 80. výročí vypuknutí druhé světové války ruského prezidenta Vladimira Putina.
- Dne 23. března se statisíce lidí účastnily pochodu v centru Londýna za uspořádání nového referenda o brexitu. Podle organizátorů akce počet účastníků přesáhl jeden milion.
- Dne 23. března opět vykořčili do ulic po celé Francii příznivci tzv. hnutí žlutých vest, kteří tak vyjadřovali nesouhlas se současnou vládní politikou.

